

wijl eerder een brede kritische recensie was opgenomen van het werk van Engelberts *De gereformeerde Kerk in Nederland*, een apologie van de "kruisridders". Dit "Vredewoord" (II, 33-60) is nauwelijks verwerkt in de geschiedschrijving, helaas! Een neven-product van De Cock's boekje over de predestinatie (dec. 1868) is het opstel over Rom. 9-11 (II, 97-113).

In "Iets over Joh. 1:1 en Rom. IX:5" (II, 224-231) polemiseert De Cock met H.J. Budding (1810-1870), een voormalige medestrijder, die anti-trinitariër was geworden. In 1882 werd De Cock als dogmaticus opgevolgd door dr. Herman Bavinck (1854-1921).

M. Noordtzij (1840-1915), schoonzoon van De Cock, verwisselde in deze tijd zijn eerste gemeente St. Anna Parochie voor Heerenveen (1869). Zijn bijdragen aan *De Getuigenis* (9, 129 blz.) zullen dan ook geschreven zijn in "aan den pastoralen arbeid ontwoekerde uren" (I, 117). Daarnaast was er nog de politieke belangstelling, die, toen N. nog student was, 1866, de aandacht van Groen van Prinsterer had getrokken. En dan is er het ijveren voor een *Gereformeerd Schoolonderwijs* 1868, door de houding van dr. Vos c.s. in de schoolstrijd aan de Afgescheidenen opgedrongen. In *De Getuigenis* blijft hij strikt exegetisch: de verklaring van de woorden Rom. 5:12e (I, 117-142), een discussie met prof. S. Hoekstra Bz. die hierover in het Theol. Tijdschrift had gepubliceerd; een "orthodoxe" opmerking aan het adres van prof. De Goeje over Ex. 20:4 en Deut. 5:8; vervolgens een aantal kleinere exegetische "opmerkingen"; omvangrijker weer "gedachten" over Gen. 1 en Rom. 16:26 (II, 153-171 en 185-191), waarin een complete schets van de aardlagen (158) gegeven wordt, hoewel Noordtzij meent te moeten opmerken, dat naar zijn mening de tijd nog niet gekomen is om het getuigenis der Schriften met de getuigenis der Geologie in overeenstemming te brengen (191). Hier liggen al aanknopingspunten voor zijn latere belangstelling voor de betekenis van de opgravingen voor het verstaan van de Bijbel. In 1875 werd Noordtzij docent in Kampen voor de exegese van het Oude Testament. Een andere scopus had een langdradige, niet afgewerkte studie in de laatste afleveringen van *De Getuigenis* over de zgn. bloedschande (II, 335-379), het was een (mislukte?) poging meer licht te werpen op een probleem dat diep heeft ingegrepen op levens van mensen toen: mag een weduwnaar huwen met de zuster van zijn overleden vrouw? De "overlevering", de "Zede" zei: neen! en betrokkenen